МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

УКРАЇНСЬКА ПОЛІЦЕЇСТИКА: ТЕОРІЯ, ЗАКОНОДАВСТВО, ПРАКТИКА

UKRAINIAN POLYCEISTICS: THEORY, LEGISLATION, PRACTICE

Випуск № 2(4) 2022

Видавничий дім
«Гельветика»
2022

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Вітвіцький Сергій Сергійович – ректор Донецького державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України

Заступник головного редактора:

Назимко Єгор Сергійович – перший проректор Донецького державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор

Відповідальний секретар:

Волобуєва Олена Олексіївна – проректор Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, професор

Відповідальний редактор:

Стецюк Роксолана Іванівна – завідувач редакційно-видавничого відділення відділу організації наукової роботи Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат філологічних наук, доцент

Член міжнародної редколегії:

Войцех Войтила – доктор гуманітарних наук, науковий співробітник, Технолого-гуманітарний університет ім. Казимера Пуласького (м. Радом, Республіка Польща)

Члени редакційної колегії:

Буга Ганна Сергіївна – начальник відділу організації наукової роботи Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент; **Веселов Микола Юрійович** – професор кафедри державно-правових дисциплін факультету № 2 Криворізького навчально-наукового інституту Донецького державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор; **Захарченко Андрій Миколайович** – завідувач науково-дослідної лабораторії публічної безпеки громад факультету № 2 Донецького державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор; **Зозуля Євген Вікторович** – професор кафедри соціально-гуманітарних та загальноправових дисциплін факультету № 1 Криворізького навчально-наукового інституту Донецького державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор; **Городецька Марина Сергіївна** – завідувач кафедри організації досудового розслідування факультету № 1 Криворізького навчально-наукового інституту Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент; **Макаренко Олександр Юрійович** – професор кафедри правоохоронної діяльності та поліцеїстики факультету № 1 Криворізького навчально-наукового інституту Донецького державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор; **Пилипенко Дмитро Олексійович** – декан факультету № 2 Криворізького навчально-наукового інституту Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент; **Лоскутов Тимур Олександрович** – завідувач кафедри кримінально-правових дисциплін факультету № 2 Криворізького навчально-наукового інституту Донецького державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор; **Мердова Ольга Миколаївна** – завідувач кафедри адміністративно-правових дисциплін факультету № 2 Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент; **Ніколенко Людмила Миколаївна** – професор кафедри господарсько-правових дисциплін та економічної безпеки факультету № 4 Донецького державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор; **Одерій Олексій Володимирович** – професор кафедри кримінального процесу та криміналістики факультету № 1 Донецького державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор; **Северінова Олександра Борисівна** – доцент кафедри державно-правових дисциплін та публічного управління факультету № 4 Донецького державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент.

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 06.06.2022 № 530 "Про затвердження рішень Атестаційної колегії Міністерства" журнал Донецького державного університету внутрішніх справ "Українська поліцеїстика: теорія, законодавство, практика" включено до Переліку фахових видань України як друковане наукове періодичне видання категорії "Б".

Журнал включено до наукометричних баз:
Index Copernicus International (Республіка Польща); Crossref (США); Research Bib (Японія); EuroPub (Великобританія)

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Донецького державного університету внутрішніх справ
(Протокол № 4 від 30.11.2022 р.)

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації – серія КВ №25335–15275Пр
від 25.11.2022 р., видане Міністерством юстиції України

Електронна адреса видання: policeyistika.dnuvs.in.ua

ISSN 2709-9261 (Print)
ISSN 2709-927X (Online)

© Донецький державний університет внутрішніх справ, 2022

УДК 343.378
DOI 10.32782/2709-9261-2022-2-4-8

Лугіна Наталія Анатоліївна,
кандидат юридичних наук, доцент
(Державний податковий університет, м. Ірпінь, Київська обл.)
ORCID: https://orcid.org/0000-0001-6005-2943

Кибиш Ірина Василівна,
здобувач першого (бакалаврського) рівня освіти
(Державний податковий університет, м. Ірпінь, Київська обл.)
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-3327-8020

ПРОБЛЕМИ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ У ПРОЦЕСІ ЗДІЙСНЕННЯ ОПЕРАЦІЙ З КРИПТОВАЛЮТОЮ

Відзначена важливість вирішення проблем розслідування порушень операцій з криптовалютою. Аргументовано, що кримінальне провадження може бути розпочато за повідомленнями, заявами, скаргами громадян – власників криптовалюти та інших осіб. Встановлення осіб, які вчинили незаконну операцію з криптовалютою, є одним з головних завдань. Відзначено необхідність внесення змін у положення щодо проведення негласних слідчих (розшукових) дій з метою розширення можливості їх застосування у невідкладних випадках до отримання відповідної ухвали слідчого судді.
Ключові слова: *криптовалюта, кримінальне провадження, допит, обшук, комп'ютер.*

Постановка проблеми. Закріплення у Конституції України розбудови та функціонування соціальної правової демократичної держави (ст. 1) ставить нині перед фахівцями важливі завдання. Не останнє місце тут посідають дослідження розслідування кримінальних правопорушень, що вчиняються у процесі здійснення операцій з криптовалютою.

Проблема розслідування порушень операцій з криптовалютою постає нині як ніколи гостро. З огляду на повномасштабну війну РФ проти України аспекти протидії цим кримінальним правопорушенням, як частини цієї війни, вимагають посиленої уваги зі сторони правоохоронних, судових, виховних, освітянських та інших державних органів, а також громадських об'єднань, окремих фізичних та юридичних осіб. Тенденціями здійснення кримінальних правопорушень, що вчиняються у процесі здійснення операцій з криптовалютою, натепер є орієнтація на корисливі мотиви, зухвалість вчинення, збільшення проявів незаконних операцій з криптовалютою у Інтернеті, у соціальних мережах, у інших комунікаційних каналах, посилення групового характеру проявів вказаних кримінальних правопорушень тощо.

Тому аналіз проблем розслідування кримінальних правопорушень, що вчиняються у процесі здійснення операцій з криптовалютою, – надзвичайно актуальний і важливий, він виступає умовою для проведення реформування у всій системі розслідування подібних правопорушень у кіберпросторі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вагомих наукових праць, які системно досліджували би криміналістичне забезпечення розслідування кримінальних правопорушень, що вчиняються у процесі здійснення операцій з криптовалютою та подібних, у криміналістиці довгий час було невиправдано мало. Серед праць останніх років можна також назвати окремі аспекти досліджень таких авторів, як: А.І. Анапольська, В.М. Бутузов, С.Й. Гонгало, М.Ф. Криштанович, В.М. Олійник, А.С. Пенська, К.Е. Петров, С.В. Шапочка, В.П. Шеломенцев та інші.

У зв'язку з цим варто звернути увагу на те, що нині є недостатня кількість криміналістичних досліджень зазначених проблем. Зокрема, вчені висловлюють різні погляди на поняття «розслідування незаконних операцій з криптовалютою»; неповною мірою вироблені методики, організаційно-тактичні особливості слідчих дій на початковому та наступному етапах розслідування кримінальних правопорушень, що вчиняються у процесі здійснення операцій з криптовалютою; необхідні певні подальші пропозиції щодо внесення змін до законодавчих актів стосовно забезпечення операцій з криптовалютою, у т.ч. і щодо правоохоронного органу, який би займався питаннями розслідування вказаних кримінальних правопорушень; необхідна імплементація зарубіжного досвіду для ефективної протидії цьому виду кримінальної протиправності в Україні тощо.

Метою статті є аналіз та розроблення положень щодо вирішення певних проблем розслідування кримінальних правопорушень, що вчиняються у процесі здійснення операцій з криптовалютою та удосконалення вказаного виду розслідування.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні основним актом, який регулює питання обігу криптовалюти, є Закон України «Про віртуальні активи», прийнятий 17 лютого 2022 року, який набирає чинності із дня набрання чинності законом України про особливості оподаткування операцій з такими активами [7]. Хоча у цьому Законі термін «криптовалюта» не згадується, за ознаками віртуальних активів (нематеріальне благо, яке є об'єктом цивільних прав, має відповідну вартість, виражено сукупністю даних у електронній формі) криптовалюту можна віднести до віртуальних активів.

Кримінальні правопорушення, що вчиняються у процесі здійснення операцій з криптовалютою, мають багато спільного з розслідуванням інших видів кримінальних правопорушень, зокрема, з розслідуванням кримінальних правопорушень у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку (розділ XVI Кримінального кодексу України від 5 квітня 2001 року [4]). Початкові слідчі (розшукові) дії під час розслідування кримінальних правопорушень, що вчиняються у процесі здійснення операцій з криптовалютою, проводяться із дотриманням загальних процесуальних норм Кримінального процесуального кодексу України [5], Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» від 18 лютого 1992 року [10], іншого законодавства України, рекомендацій криміналістичної тактики та методики.

Проте тут наявні свої особливості. Зокрема, повідомлення про незаконну операцію з криптовалютою найчастіше надходить безпосередньо від власників (користувачів) криптовалюти, коли система обігу криптовалюти стає жертвою незаконного доступу. Так, операційна система комп'ютера може починати повідомляти фальшиві дані, знищується частина або вся інформація щодо обігу криптовалюти, антивірусна програма фіксує проникнення тощо.

Кримінальне провадження про кримінальні правопорушення, що вчиняються у процесі здійснення операцій з криптовалютою, може бути розпочате за повідомленнями, заявами, скаргами громадян – власників криптовалюти, керівників юридичних осіб, які працюють з криптовалютою, так і за матеріалами Національної поліції України, Служби безпеки України, інших правоохоронних органів, де є спеціалізовані підрозділи боротьби з організованою злочинністю, підрозділи економічної та інформаційної безпеки, підрозділи боротьби з кіберзлочинами тощо.

Так, це може бути Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України, адже згідно з п. 25 ч. 1 ст. 14 Закону України «Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України» (нині чинний у редакції Закону України від 9 квітня 2014 року) до обов'язків цієї служби входить керівництво і координація діяльності із питань, пов'язаних із запобіганням вчиненню порушень безпеки інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах [9].

Встановлення осіб, які вчинили незаконну операцію з криптовалютою, є одним з головних завдань розслідування. Проте до початкових слідчих (розшукових) дій під час розслідування кримінальних правопорушень, що вчиняються у процесі здійснення операцій з криптовалютою, зокрема, до встановлення підозрюваної особи, належать такі дії, як огляд місця події, допити тощо.

Кримінальні правопорушення, що вчиняються у процесі здійснення операцій з криптовалютою натепер доволі складні щодо доведення винуватості. Успіх розслідування цих кримінальних правопорушень залежить насамперед від результатів розкриття за «гарячими слідами» та провадження невідкладних слідчих (розшукових) дій. Для цього чи не найпершою слідчою дією є огляд місця події.

Зокрема, встановлення місця незаконної операції з криптовалютою розпочинається із з'ясування структури платіжної системи. Проте платежі, які проводяться по цій системі, наприклад, у біткойнах, складно вирахувати через анонімність записів відправника та одержувача. Часто це код з буквених та числових символів, який не вказує на винну особу та її місцезнаходження. Тому треба знати, як влаштована платіжна мережа, де відбулися збої та інші порушення, що потягли за собою збитки криптовалюти. Варто визначити місця, де за схемою розгортання незаконних операцій з криптовалютою розташовані сервери, робочі станції.

Після знаходження місця події варто звертати увагу на комплектність комп'ютера, з якого було вчинено незаконну операцію з криптовалютою, наявність засобів зв'язку, які винна особа використовувала для незаконних операцій з криптовалютою.

Під час допиту свідків у справах про кримінальні правопорушення, що вчиняються у процесі здійснення операцій з криптовалютою, потрібно встановлювати дані про ознаки і час вказаних незаконних операцій, у чому вони виражаються та як відбувалися. Як свідків можна допитувати системних адміністраторів комп'ютерної мережі, фахівців, що обслуговують сервер, у якому відбулися незаконні операції з криптовалютою. Особливу увагу варто приділити збору інформації від операторів, програмістів.

Важливими свідками про вчинені протиправні операції з криптовалютою можуть стати працівники банківських та інших фінансових установ, а також господарських, операційних, технічних, охоронних та інших служб. Під час розслідування кримінальних правопорушень, що вчиняються у процесі здійснення операцій з криптовалютою, працівники цих служб можуть мати певні важливі свідчення, зокрема: хто безпосередньо працював за тим чи іншим комп'ютером; хто має право доступу до операційної техніки; хто повинен здійснювати контроль за використанням комп'ютерної техніки; хто фактично здійснював контроль за використанням комп'ютерної техніки; які документи складаються тощо [1, с. 30–31].

У випадку, коли встановлений підозрюваний у вчиненні кримінального правопорушення з криптовалютою, рекомендується провести його затримання негайно та відразу розпочати обшук.

Обшук місця незаконних операцій з криптовалютою – дуже важлива слідча дія після затримання та встановлення особи злочинця. Під час обшуку треба вилучати пристрої (комп'ютер, мобільні та стаціонарні телефони, модеми, пульти управління, жорсткі диски, флешки тощо). Журнали реєстрації роботи на комп'ютері та інші документи також підлягають огляду.

М.І. Саєнко, Є.А. Савела та Ю.Ю. Тополянський вважають, що під час проведення обшуку у справах про кібершахрайство та подібні злочини необхідними змінами законодавства задля протидії протиправним

посяганням на електронні інформаційні ресурси має бути закріплення механізму оперативного обмеження (блокування) певного інформаційного ресурсу (інформаційного сервісу) та впровадження особливих умов проведення обшуку й арешту електронних доказів, насамперед закріплення процесуально значимої можливості копіювання інформації, а також імплементація в національне законодавство положень про невідкладне фіксування і подальше зберігання даних операторами, провайдерами телекомунікацій, власниками ресурсу (вебсайту) із забезпеченням їх цілісності [11, с. 391].

Серед слідчих (розшукових) дій на наступному етапі розслідування кримінальних правопорушень, що вчиняються у процесі здійснення операцій з криптовалютою, можна виділити допит нових свідків. Обов'язково слід допитати осіб, які мають доступ до віртуальних активів.

Важливою дією є безпосередній допит підозрюваного у вчиненні кримінальних правопорушень, що вчиняються у процесі здійснення операцій з криптовалютою. Допит цього підозрюваного проводиться після затримання, але, як правило, після огляду, іноді і після обшуку. Готуючись до допиту підозрюваного, слідчий повинен зібрати достатню кількість оперативної задокументованої інформації, фото-, звукозаписом, відеозйомкою забезпечити показання свідків тощо.

Під час допиту підозрюваного повинні бути встановлені обставини щодо конкретної технології незаконних операцій з криптовалютою. Зокрема, особливе значення має встановлення місця, часу незаконної операції з криптовалютою, способу подолання системи захисту криптовалюти.

Допитуючи особу, підозрювану у вчиненні кримінальних правопорушень, що вчиняються у процесі здійснення операцій з криптовалютою, треба пам'ятати, що такі дії може вчинити лише фахівець або обізнана особа.

Також важливим під час розслідування кримінальних правопорушень, що вчиняються у процесі здійснення операцій з криптовалютою, є використання спеціальних знань, які можна визначити як відповідні розуміння, навички, одержані у результаті фахової освіти та/або практичної діяльності в галузі комп'ютерної науки, техніки, банківської справи тощо, і які використовуються визначеними законом учасниками кримінального провадження в межах наданих кожному з них повноважень для вирішення за певною процедурою процесуальних завдань розслідування незаконних операцій з криптовалютою.

Однією із найбільш поширених форм застосування спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень, що вчиняються у процесі здійснення операцій з криптовалютою, має бути судова експертиза. Серед експертиз найчастіше під час розслідування вказаних кримінальних правопорушень проводиться техніко-криміналістичне дослідження документів та техніки, слідознавча експертиза, судово-бухгалтерська експертиза, а також основна – комп'ютерно-технічна експертиза та інші види експертиз.

Варто зазначити, що на сьогодні система експертиз під час розслідування кримінальних правопорушень, що вчиняються у процесі здійснення операцій з криптовалютою, все ще не досить розроблена – слідчі не завжди знають, які питання повинні виноситися на вирішення експертиз, які матеріали мають надаватися експерту, тому ці види експертизи потребують подальших досліджень.

Із метою одержання допомоги з питань, що потребують спеціальних знань, слідчий, прокурор для участі в обшуку під час розслідування кримінальних правопорушень, що вчиняються у процесі здійснення операцій з криптовалютою, має право запросити спеціалістів. Так, до участі у проведенні обшуку у справах про незаконну операцію з криптовалютою доцільно залучати як спеціалістів осіб, котрі мають навички у проведенні експертиз платіжних систем, комп'ютерної техніки, фахівців окремих інформаційних галузей: експертів-криміналістів, системних програмістів (спеціалістів з експлуатації програмних засобів), програмістів (фахівців зі створення програм для комп'ютерів), інженерів з технічної експлуатації та ремонту комп'ютерів, особливо у разі, якщо незаконні операції з криптовалютою здійснювалися з використанням сучасної комп'ютерної техніки.

Останнім часом, зокрема, в умовах російського вторгнення в Україну 2022 року, збільшення інформаційних загроз та кібератак зі сторони РФ як країни-агресора, набуває особливого значення забезпечення інформаційного суверенітету України. Тому поряд з іншим необхідне удосконалення законодавства України стосовно забезпечення інформаційного суверенітету, протидії новітнім способам кримінальних правопорушень, що вчиняються у процесі здійснення операцій з криптовалютою, які стрімко розвиваються.

Так, 15 березня 2022 року був прийнятий Закон України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про електронні комунікації» щодо підвищення ефективності досудового розслідування «за гарячими слідами» та протидії кібератакам» [8]. До прийняття цього Закону в КПК України не було імплементовано спеціально передбачених у Конвенції про кіберзлочинність тимчасових заходів, спрямованих на ефективну міжнародну співпрацю щодо протидії кіберзлочинності, про що наголошувалось у літературі [2; 6].

Щодо термінового розкриття збережених даних про рух інформації у обсязі, необхідному для потреб ефективного досудового розслідування у кримінальних провадженнях, слід зазначити, що для отримання інформації щодо електронних комунікацій у межах кримінального провадження спочатку необхідно було звернутися до суду, обґрунтувати необхідність отримання інформації, надати суду докази на підтвердження вчинення кримінального правопорушення та причетності певних осіб, які використовували електронні комунікації, до його вчинення. Якщо суд погоджувався із доводами, орган досудового розслідування отримував ухвалу слідчого судді. Після отримання рішення суду слідчому необхідно було особисто з'явитись у головний офіс оператора для подальшого виконання ухвали та вилучення інформації. Таке вилучення інформації могло зайняти кілька днів чи навіть тижнів.

Відповідно, потребували конкретизації підстави затримання без ухвали слідчого судді, зокрема за наявності обґрунтованої підозри у вчиненні кримінального правопорушення (насамперед злочину). Надання можливості уповноваженій особі затримувати підозрювану особу без ухвали слідчого судді у випадку, якщо були наявні обґрунтовані підстави вважати, що можлива втеча підозрюваної особи з метою ухилення від кримінальної відповідальності, узгоджується з контекстом розуміння п. «с» ч. 1 ст. 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [3].

Зважаючи на зазначене, вказаним Законом було внесено зміни до відповідних положень кримінального процесуального законодавства України з метою забезпечення термінового отримання органом досудового розслідування даних про електронні комунікації. Вказані зміни можна назвати доволі позитивними для удосконалення розслідування кримінальних правопорушень, що вчиняються у процесі здійснення операцій з криптовалютою, зважаючи на важливість оперативного знаходження інформації про вказані правопорушення.

Висновки. Організаційні та тактичні особливості слідчих (розшукових) дій на наступному етапі досудового розслідування кримінальних правопорушень, що вчиняються у процесі здійснення операцій з криптовалютою, включають огляд місця проникнення, обшук робочого місця, обшук за місцем проживання, допит нових свідків, допит підозрюваного, експертизу комп'ютерної техніки та програмних продуктів тощо.

Для ефективного проведення процесуальних слідчих заходів та проведення невідкладних слідчих (розшукових) дій з розслідування кримінальних правопорушень, що вчиняються у процесі здійснення операцій з криптовалютою, слідчо-оперативна група повинна мати необхідне технічне оснащення. Доцільно запровадити спеціальне науково-технічне спорядження, для виявлення, фіксації та відбору інформаційних слідів на місці вчинення кримінальних правопорушень, що вчиняються у процесі здійснення операцій з криптовалютою.

Не всі питання щодо організації розслідування кримінальних правопорушень, що вчиняються у процесі здійснення операцій з криптовалютою, ще вирішені. Так, варто внести зміни в положення щодо проведення негласних слідчих (розшукових) дій з метою розширення можливості їх застосування у невідкладних випадках до отримання відповідної ухвали слідчого судді, суду, а також вдосконалити нормативне регулювання використання технічних засобів та носіїв інформації, які використовуються під час здійснення негласних слідчих (розшукових) дій під час проведення розслідування кримінальних правопорушень, що вчиняються у процесі здійснення операцій з криптовалютою.

Список використаних джерел

1. Батиргареєва В.С. Правова платформа для забезпечення в Україні ефективного захисту цифрових трансформацій суспільства. *Інформація і право*. 2022. № 1(40). С. 21–34.

2. Гуцалюк М.В. Напрями посилення міжнародного співробітництва у сфері боротьби з кіберзлочинністю. *Інформація і право.* 2021. № 4 (39). С. 141–147.

3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: прийнята в Римі 4 листопада 1950 року. *Офіційний вісник України*. 2006. № 32. Ст. 270.

4. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131.

5. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10, № 11–12, № 13. Ст. 88.

6. Марущак А.І. Європейський досвід з питань боротьби з правопорушеннями в інформаційній сфері. *Ukrainian Scientific Journal of Information Security*. 2019. Volume 25. Issue 1. P. 13–17.

7. Про віртуальні активи : Закон України від 17 лютого 2022 року № 2074-IX. *Офіційний вісник України*. 2022. № 31. Ст. 1629.

8. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про електронні комунікації» щодо підвищення ефективності досудового розслідування «за гарячими слідами» та протидії кібератакам : Закон України від 15 березня 2022 року № 2137-IX. *Офіційний вісник України*. 2022. № 33. Ст. 1734.

9. Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України : Закон України від 23 лютого 2006 року № 3475-IV (в редакції Закону України від 9 квітня 2014 року № 1194-VII). *Офіційний вісник України*. 2014. № 40. Ст. 1062.

10. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лютого 1992 року № 2135-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 22. Ст. 303.

11. Саєнко М.І., Савела Є.А., Тополянський Ю.Ю. Міжнародний досвід протидії кіберзлочинності та кібершахрайству. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право».* 2021. Випуск 64. С. 386–391.

References

1. Batyrhareieva, V.S. (2022). Pravova platforma dlia zabezpechennia v Ukraini efektyvnoho zakhystu tsyfrovykh transformatsii suspilstva [Legal platform for ensuring effective protection of digital transformations of society in Ukraine]. *Informatsiia i pravo – Information and law*. 1 (40), 21–34 [in Ukrainian].

2. Hutsaliuk, M.V. (2021). Napriamy posylennia mizhnarodnoho spivrobitnytstva u sferi borotby z kiberzlochynnistiu [Directions of strengthening international cooperation in the field of combating cybercrime]. *Informatsiia i pravo – Information and law*. 4 (39), 141–147 [in Ukrainian].

3. Konventsiia pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod [Convention on the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms]. (1950, November 4). *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy – Official Gazette of Ukraine*, 2006, 32, 270.

4. Kryminalnyi kodeks Ukrainy [Criminal Code of Ukraine]. (2001, April 5). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 2001, 25–26, 131 [in Ukrainian].

5. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [Criminal Procedure Code of Ukraine]. (2012, April 13). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 2013, 9–10, 11–12, 13, 88 [in Ukrainian].

6. Marushchak, A.I. (2019). Yevropeiskyi dosvid z pytan borotby z pravoporushenniamy v informatsiinii sferi [European experience in combating offenses in the information sphere]. *Ukrainian Scientific Journal of Information Security*, 25, 13–17 [in Ukrainian].

7. Pro virtualni aktyvy: Zakon Ukrainy vid 17 liutoho 2022 roku № 2074-IX [On virtual assets: Law of Ukraine dated February 17, 2022 No. 2074-IX]. (2022, February 17). *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy – Official Gazette of Ukraine*, 2022, 31, 1629 [in Ukrainian].

8. Pro vnesennia zmin do Kryminalnoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy ta Zakonu Ukrainy «Pro elektronni komunikatsii» shchodo pidvyshchennia efektyvnosti dosudovoho rozsliduvannia «za hariachymy slidamy» ta protydii kiberatakam: Zakon Ukrainy vid 15 bereznia 2022 roku № 2137-IX [On amendments to the Criminal Procedure Code of Ukraine and the Law of Ukraine "On Electronic Communications» regarding increasing the effectiveness of pretrial investigation "on hot tracks" and countering cyberattacks: Law of Ukraine dated March 15, 2022 No. 2137-IX]. (2022, March, 15). *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy – Official Gazette of Ukraine*, 2022, 33, 1734 [in Ukrainian].

9. Pro Derzhavnu sluzhbu spetsialnoho zviazku ta zakhystu informatsii Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 23 liutoho 2006 roku № 3475-IV (v redaktsii Zakonu Ukrainy vid 9 kvitnia 2014 roku № 1194-VII) [On the State Service of Special Communication and Information Protection of Ukraine: Law of Ukraine dated February 23, 2006 No. 3475-IV (as amended by Law of Ukraine dated April 9, 2014 No. 1194-VII)]. (2014, April 9). *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy – Official Gazette of Ukraine*, 2014, 40, 1062 [in Ukrainian].

10. Pro operatyvno-rozshukovu diialnist: Zakon Ukrainy vid 18 liutoho 1992 roku № 2135-IX [On operative and investigative activities: Law of Ukraine dated February 18, 1992 No. 2135-XII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*. 1992, 22, 303 [in Ukrainian].

11. Saienko, M.I., Savela, Ye.A., Topolianskyi, Yu.Yu. (2021). Mizhnarodnyi dosvid protydii kiberzlochynnosti ta kibershakhraistvu [International experience in combating cybercrime and cyberfraud]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnoho Universytetu. Seriia PRAVO – Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University*. *The RIGHT series,* 64, 386–391 [in Ukrainian].

Luhina Natalia Anatolyivna,
Candidate of Legal Sciences, Associate Professor,
(State Tax University, Irpin, Kyiv region)
ORCID: https://orcid.org/0000-0001-6005-2943

Kybysh Iryna Vasylivna,
the recipient of the first (bachelor) level of education
(State Tax University, Irpin, Kyiv region)
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-3327-8020

PROBLEMS OF INVESTIGATING CRIMINAL OFFENSES COMMITTED IN THE PROCESS OF CONDUCTING TRANSACTIONS WITH CRYPTOCURRENCY

The importance of solving the problems of preventing and countering violations of transactions with cryptocurrency was noted. It is argued that criminal offenses committed in the process of carrying out transactions with cryptocurrency have a lot in common with the investigation of other types of criminal offenses, in particular, with the investigation of computer criminal offenses, however, there are specific features. Criminal proceedings can be initiated based on reports, statements, complaints of citizens – cryptocurrency owners and other persons. One of the main tasks of the investigation is to identify the persons who committed an illegal transaction with cryptocurrency. Establishing the location of an illegal transaction with cryptocurrency begins with clarifying the structure of the payment system. During the interrogation of witnesses, it is necessary to establish data on the signs and time of the indicated illegal operations, what they are expressed in and how they took place. Among the investigative (search) actions at the next stage of the investigation of criminal offenses committed in the process of transactions with cryptocurrency, it is possible to single out the questioning of new witnesses. It is imperative to interrogate persons who have access to virtual assets. It is important to use special knowledge, which can be defined as relevant understanding, skills, obtained as a result of professional education and/or practical activities in the field of computer science, technology, banking, etc., and which are used by legal participants in criminal proceedings within the limits of the powers granted to solve the tasks of investigating illegal operations with cryptocurrency. It was noted the importance of making changes to the provisions on the conduct of secret investigative (search) actions in order to expand the possibility of their use in urgent cases before obtaining the corresponding decision of the investigating judge, the court, as well as to improve the regulatory regulation of the use of technical means and media used during the implementation secret investigative (research) actions.

Key words: *cryptocurrency, criminal proceedings, interrogation, search, computer.*

ЗМІСТ

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Атаманчук Н. І., Чайка В. В.
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ОБРАЗУ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО:
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ 3

Нікітенко О. І.
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВА ЛЕГІТИМАЦІЯ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
БЕЗПЕКИ У ПРИКОРДОННИХ РАЙОНАХ УКРАЇНИ 7

Розумяк Р. В.
ПОНЯТТЯ ТА СИСТЕМА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ
ПРАВА ПОЛІЦЕЙСЬКИХ НА ВІДПОЧИНОК 12

Хозлу І. К.
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ПІДРОЗДІЛІВ ПОЛІЦІЇ НА ВОДІ 17

Шевченко Т. В.
ВИЗНАЧЕННЯ ВИМОГ ДО «ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ЛІХТАРЯ»
ЯК ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОГО ЗАСОБУ ОСВІТЛЕННЯ 22

ПРОБЛЕМИ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Ковальова О. В.
НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ
В МЕЖАХ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ 28

Коломієць В. В.
ОБСТАНОВКА ЯК ЕЛЕМЕНТ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ
БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ АБО ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТУ ОСОБАМИ, ЯКІ КЕРУЮТЬ
ТРАНСПОРТНИМИ ЗАСОБАМИ 33

Лугіна Н. А., Кибиш І. В.
ПРОБЛЕМИ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ
У ПРОЦЕСІ ЗДІЙСНЕННЯ ОПЕРАЦІЙ З КРИПТОВАЛЮТОЮ 37

ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ТА ДЕТЕКТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Лапкін А. В.
ЗНАЧЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ 42

ЗАПОБІГАННЯ КРИМІНАЛЬНИМ ТА АДМІНІСТРАТИВНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ

Балабан С.М.
ВІКТИМОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОКРЕМИХ ВИДІВ
КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ 48

Дроздов О. М., Гловюк І. В.
ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ
ЗА СТ. 49 КК УКРАЇНИ: ПИТАННЯ СУДОВИХ ВИТРАТ 53

Євенко Д. В.
ЗАПОБІГАННЯ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД 59

Єпринцев П. С.
ДЕЯКІ ПИТАННЯ ОБ'ЄКТИВНИХ ОЗНАК СТВОРЕННЯ ЗЛОЧИННОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ 64

Тіточка Т. І.
ОСНОВНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ВІКТИМНОЇ ПОВЕДІНКИ НЕПОВНОЛІТНІХ.....69

Чайка І. М.
ПРО ОБ'ЄКТ ШАХРАЙСТВА ЯК ЕЛЕМЕНТ СКЛАДУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 190 КК УКРАЇНИ.....74

ПРАВОВІ АСПЕКТИ НАДАННЯ ПОЛІЦІЄЮ АДМІНІСТРАТИВНИХ ТА ІНШИХ ПОСЛУГ ФІЗИЧНИМ І ЮРИДИЧНИМ ОСОБАМ

Крамар Р. І.
КОНТРОЛЬ ЗА ЕФЕКТИВНІСТЮ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ.....81

Макарчук В. В.
ДОЗВІЛЬНІ ПРОЦЕДУРИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ.....87

Мислива О. О., Намлинська О. С.
НОВЕЛІЗАЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ НАДАННЯ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ.....92

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ: ОБМІН ДОСВІДОМ

Кузьменко С. Г., Кузьменко С. С.
УКРАЇНСЬКИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ІНСТИТУТУ СЕПАРАЦІЇ.....98

ПРАВООХОРОНА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Сирмаміїх В. В., Миронов Ю. О.
УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПРИКЛАДНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВІДОМЧИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ВИКЛИКИ ВОЄННОГО СТАНУ.....103

Скрябін О. М., Куракін О. М.
КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ОСОБЛИВОСТІ ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ ГРОМАДЯНИНА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД.....108

CONTENTS

ORGANIZATIONAL AND LEGAL PRINCIPLES OF THE NATIONAL POLICE ACTIVITY

Atamanchuk Natalia, Chaika Viktoriia
RESPONSIBILITY FOR INSULTING POLICE OFFICERS:
FOREIGN EXPERIENCE AND POSSIBILITIES FOR UKRAINE.....3

Oleksandr Nikitenko
ADMINISTRATIVE AND LEGAL LEGITIMIZATION OF POLICE ACTIVITY ENSURING SECURITY
IN THE BORDER REGIONS OF UKRAINE.....7

Rozumiak Roman
THE CONCEPT AND SYSTEM OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL PROTECTION
OF THE RIGHT OF POLICE OFFICERS TO REST.....12

Khozlu Ivan
ADMINISTRATIVE AND LEGAL STATUS DISTRIBUTED BY WATER POLICE.....17

Shevchenko Tikhin
DEFINITION OF THE REQUIREMENTS FOR THE “POLICE FLASHLIGHT”
AS A PROFESSIONALLY-ORIENTED LIGHTING TOOL.....22

PROBLEMS OF PRE-TRIAL INVESTIGATION

Kovalova Olha
STATUTORY REGULATION OF INFORMATION SECURITY
UNDER PRE-TRIAL INVESTIGATION.....28

Kolomiets Volodymyr
THE CIRCUMSTANCES AS AN ELEMENT OF THE CRIMINAL CHARACTERISTICS
OF A VIOLATION OF THE RULES OF ROAD TRAFFIC SAFETY OR VEHICLE OPERATION
BY PERSONS DRIVING VEHICLES.....33

Luhina Natalia Anatolyivna, Kybysh Iryna Vasylivna
PROBLEMS OF INVESTIGATING CRIMINAL OFFENSES COMMITTED
IN THE PROCESS OF CONDUCTING TRANSACTIONS WITH CRYPTOCURRENCY.....37

INVESTIGATIVE AND DETECTIVE ACTIVITY

Lapkin Andrii
THE VALUE OF OPERATIVE INVESTIGATIVE ACTIVITY FOR THE IMPLEMENTATION
OF THE TASKS OF CRIMINAL PROCEEDINGS.....42

PREVENTION OF CRIMINAL AND ADMINISTRATIVE OFFENSES

Balaban Serhii
VICTIMOLOGY CHARACTERISTICS OF CERTAIN TYPES OF CRIMINAL OFFENSES
AGAINST PROPERTY.....48

Drozdov Oleksandr, Hloviuk Iryna
EXEMPTION FROM CRIMINAL LIABILITY FOR ART. 49 OF THE CRIMINAL CODE OF UKRAINE:
THE ISSUE OF JUDICIAL EXPENSES.....53

Yevenko Dmytro
PREVENTION OF TRAFFICKING IN PERSONS: FOREIGN EXPERIENCE.....59

Yepryntsev Pylyp
SOME ISSUES OF OBJECTIVE SIGNS OF THE CREATION
OF A CRIMINAL ORGANIZATION.....64

Titochka Tetyana
MAIN FACTORS IN THE FORMATION OF THE VICTIM BEHAVIOR OF MINORS.....69

Chayka Iryna
ABOUT THE OBJECT OF FRAUD AS AN ELEMENT OF THE COMPOSITION
OF THE CRIMINAL OFFENSE PROVIDED FOR IN ART. 190
OF THE CRIMINAL CODE OF UKRAINE.....74

LEGAL ASPECTS OF POLICE PROVISION OF ADMINISTRATIVE AND OTHER SERVICES TO INDIVIDUALS AND LEGAL ENTITIES

Kramar Ruslana
CONTROL OVER THE EFFECTIVENESS OF ASSET MANAGEMENT..... 81

Makarchuk Vitaliy
PERMISSIVE PROCEDURES OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE
IN THE IMPLEMENTATION OF STATE POLICY IN THE FIELD
OF NATIONAL SECURITY AND DEFENSE.....87

Myslyva Oksana, Namlynska Olha
NOVELS OF THE LEGISLATION IN THE FIELD OF PROVISION
OF PRE MED CARE BY THE POLICE.....92

INTERNATIONAL COOPERATION OF THE NATIONAL POLICE: EXCHANGE OF EXPERIENCE

Kuzmenko Serhii, Kuzmenko Serhii
UKRAINIAN AND FOREIGN EXPERIENCE IN APPLICATION SEPARATION INSTITUTE..... 98

LAW ENFORCEMENT DURING MARTIAL LAW

Syrmamiikh Viktor, Myronov Yuriy
IMPROVING OF PROFESSIONAL APPLIED PHYSICAL TRAINING OF STUDENTS OF STATE
HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS: CHALLENGES OF MARTIAL STATE.....103

Skriabin Oleksii, Kurakin Oleksandr
CONSTITUTIONAL AND LEGAL FEATURES OF LIMITATION OF CITIZEN RIGHTS
UNDER THE CONDITIONS OF MARITAL STATE: THE UKRAINIAN EXPERIENCE.....108

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

УКРАЇНСЬКА ПОЛІЦЕЇСТИКА: ТЕОРІЯ, ЗАКОНОДАВСТВО, ПРАКТИКА

UKRAINIAN POLYCEISTICS: THEORY, LEGISLATION, PRACTICE

Випуск № 2(4) 2022

Коректор – Н.В. Славогородська
Комп'ютерна верстка – Н.С. Кузнєцова

Підписано до друку 01.12.2022 р.
Гарнітура Times New Roman. Формат 60×84/8.
Папір офсетний. Цифровий друк.
Ум. друк. арк. 13,49. Обл. вид. арк. 14,68.
Зам. № 1122/471. Наклад 300 прим.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»
65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1
Телефони: +38 (095) 934-48-28, +38 (097) 723-06-08
E-mail: mailbox@helvetica.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 7623 від 22.06.2022 р.